

Szerkesztőség:

Arad, Acsev-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat
Bulev. Regele Ferdinand 4/22.
„Józsei főherceg-ut.”

Sürgönycim: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP

Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF.

ELŐFIZETÉSI

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Évész évre — — 1080 Lei
Fél évre — — — 540 Lei
Negyed évre — — 270 Lei
Havonta — — — 90 Lei
Hirdetések díjazása szerint.

EGYES SZÁM ÁRA — 5 Lei
VASÁRNAP — — — 6 Lei

Bucarestben 50 banival több

A zeneőrmester.

Ahogy mulik az idő és erjednek — mondjuk — tisztulási folyamatok, egyre szebb és szebb dolgok kerülnek napvilágra. Itt van például Panaitescu ur, aki mint lapunk más helyén megírjuk ma végleg befejezte aradi pályafutását, amely tudvalevőleg abból állott, hogy minden koncerten, műkedvelő előadáson megjelent és az előadott zeneművek szerzőinek jogdíjait vasalta be több-kevesebb sikerrel és több-kevesebb botrányjal. Panaitescu ur nem feledkezett meg a kávéházi cigányokról és dzsesszszekrényekről sem és ott is okvetlenül kedvelt legalább is egy jegyzőkönyv erejéig. Számtalanszor megírtuk már Panaitescu ur sokszor humorba fulladó eseteit, de mindez nem használt, sokáig. Sőt, Egyes hatóságok még szigorúan védelmére is keltek ennek az alaknak, aki így tovább őrmesterkedett Arad zene életében.

Őrmesterkedett, mert, hogy tisztában legyünk mindennel, Panaitescu ur aze'ött őrmester volt valamelyik kis vidéki cercunál és ott segítette előre vinni a hadsereg ügyeit. Őrmesternek lenni fejtelenül tisztelt remélhetőleg, rangnak se épen utolsó, hiszen tudjuk jól, hogy az őrmester néha nagyobb ur, mint maga a generális. Csak azt nem értjük, hogy mi köze van az őrmesternek a zeneszerzők jogdíjához? Mi predesztinálja az őrmestert arra, hogy a világ zeneszerzőinek jogdíjait lépjen fel és pénzeket inkasszáljon? Tudunkkal eddig Panaitescu urnak annyi köze volt a színházi és zenei világhoz, hogy mint őrmester (és őrmestertől lefelé) csak féljegyet fizetett a karzaton meg az állóhelyen. Hát ha csak ez nem képesítette arra, hogy Aradon a zeneszerzők jogvédő atyaistenként lépjen fel. Még pedig az összes zeneszerzők őrmestereként, akár élők azok, akár halottak, már vagy 100 éve. Panaitescu exőrmester ur ugyanis nem tett különbséget Beethoven és Zerkovitz között, de hogy is lehetett volna? Hát honnan tudta volna ő, hogy Beethoven, Wagner, vagy Mozart már rég halott? Ezt igazán nem jelentették be annál a cercunál, amelynek irodájában Panaitescu ur dolgozott — azelőtt. Panaitescu ur így nem tudott arról sem, hogy van szerzői jogdíj-elévülés, de azt se vette figyelembe, hogy például a magyar zeneszerzők részére pénzeket bevasalni nincs semmi joga, mert a magyar szerzők semmiféle nexusban sincsenek azzal a kissé rejtélyes bucaresti-i pénzbehajtó szövetséggel, amely Panaitescu urban vélte feltalálni méltó aradi reprezentánsát. Mindez nem alterálta az aradi zeneőrmestert, ő inkasszált, jegyzőkönyvvezett, feljelentgetett, megzavarta a koncerteket, orditozott, botrányokat rendezett, feltűnő buzgalommal, addig, míg a korszó összetört. Mert hiába: minden korszó összetörik egyszer.

Most így visszanezve, még haragudni sem lehet rá. Inkább csodálkozásnak van helye. Mert csak csodálkozni lehet azon, hogy ilyesmi megtörténhessék. Hogy egy Panaitescu hónapokon át diktaturát rendezzen be magának egy olyan nagy városban, mint Arad.

Megbukott az osztrák kormány

A Landbund visszarendelte a kormányból Schumy alkancellárt és ez megpecsételte a Streeruwitz-kabinet sorsát. — Dr. Streeruwitz bejelenti a lemondást és Schober ajánlja utódjául.
Schober hajlandó vállalni a kancellárságot.

DR. STREERUWITZ ERNŐ, a ma lemondott osztrák kancellár-képviselő, ma délután párt-

értekezletet tartott. A parlamentben a mérleg nyelvét befőtött párt, ülésén nagyfontosságú határozatot hozott amennyiben úgy döntött, hogy visszahívja a kormányból képviselőjét, az alkancellárt és lemondásra szólítja fel a kormányt.

A pártban két irányzat került egymással szemben. Az egyik helyeselte az alkotmány jelenlegi reformtervezetét, a másik irányzat, amelynek szószólója Winkler, stájer képviselő volt, az alkotmányon a Streeruwitz-kormányt sokkal radikálisabb változtatásokat kívánt keresztül vinni. Ez az irányzat győzött és a többségi határozat alapján az alkancellár visszahívását fogadták el.

Miután a Landbund határozata ismertessé vált, a többségi pártok konferenciát tartottak, amelyen

Streeruwitz kijelentette, hogy az alkotmány megreformálását más kormányra kívánja hagyni és utódjául Schober kancellárt ajánlotta.

A három többségi párt: a keresztényszocialisták, a nagynémetek és a Landbund elismerését fejezte ki a kormány eddigi működése felett és kijelentették, hogy a politikai helyzetre való tekintettel tudomásul veszik a kancellár lemondását és az utódra való javaslatot.

Ezután összeült a minisztertanács és hozzájárultak a kancellár ama javaslatához, amely az egész kormány lemondását tartalmazza.

A többségi pártok szimpátiával kezelik Schober személyét a kancellári pozíciót illetőleg. Hírek szerint Schober hajlandó is a kancellári tisztséget elfogadni.

A holnapi nemzetgyűlés egyébként a lemondás elfogadásával fog foglalkozni és kijelöli az új kormány tagjait.

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának éjszakai tel. jel.)

A Streeruwitz-kormányt ma délután a Landbund állásfoglalása megbuktatta. A kilenc mandátum birtokában lévő Landbund, amelyet a kormányban Schumy alkancellár képviselt, ma délután párt-

A kormányválság napok óta levegőben lógó hírére óriási izgalom támadt a császárvárosban, amelyet tetőzött még az, hogy a szociáldemokrata párt vasárnap, amikor tudvalevőleg a Heimwehr Bécsújhelyen vidéki szervezeteinek gyűlését tartja, köztársasági védőrségi riadóra készül.

(Az Aradi Közlöny bécsi tudósítójának éjjeli telefonjelentése.) Amidőn közölték, hogy Schober rendőrönök vállalja a kancellárságot, általános lett a megnyugvás, mert köz tudomásu, hogy az erélyes Schober megszünteti a Heimwehr agresszivitását és az alkotmány kérdésének megoldását a teljességhez vezeti. A szociáldemokraták is szívesen veszik Schober kancellárságát és így minden a legmagyobb rendben fog lebonyolódni, mert az alkotmányreformhoz szükséges kétharmad többség is biztosítottnak látszik. Valószínű, hogy Schumy alkancellár helyét Rintelen tartományfőnök tölti be. A többi miniszterek pedig a régiük maradnak.

SCHOBER.

Bécs rendőrönöke, az új kancellárjelölt.

Bécsből jelentik: A többségi pártok részéről Schober rendőrönöknél tartott tárgyalások során, a pártok vezetői kijelentették, hogy nem kötik feltételekhez a kancellárságot és nem törődnek azzal sem, hogy parlamenti, vagy hivatalnok kormányt alakítsanak.

Legutóbb 14 állam csatlakozott a döntőbírói záradékhoz.

Genfből jelentik: A Népszövetség elnöke hosszabb beszédet mondott a közgyűlés által végzett eredményes munkáról. Bejelentette, hogy újabb 14 állam, közöttük három nagyhatalom kötelezte magát arra, hogy csatlakozik a döntőbírói klauzulához. Reménye van arra, hogy Délamerika államai is rövid időn belül alávetik magukat a döntőbírói határozatainak.

Személyi harcok az aradi munkásbiztosítónál

Egymást leentetik fel a tisztviselők. — A pénztár néhány hivatalnok sulyos vádakot emel Olariu igazgató ellen. — A feljelentések ügyében a bíróság fog dönteni.

Grigoriu vezérfelügyelő Aradra érkezik a munkáspénztári helyzet megvizsgálására

(Arad, szeptember 25.) Az aradi Munkásbiztosító Pénztárnál hónapok óta a legélesebb személyi harcok folynak. Az egyik rész Olariu Demeter munkáspénztári igazgató áll néhány hívével, míg a másikon a pénztári tisztviselőknek egy tekintélyes csoportja harcol. A csatározások színtere ma már az aradi királyi ügyészség, ahova úgy az egyik, mint a másik csoport részéről a feljelentések egész tömege érkezik.

Vastag aktacsomagból áll az a kétségteletlenül érdekes feljelentés, amelyet több tisztviselő Olariu Demeter munkáspénztári igazgató ellen adott be. Ebben *Mitra* Sándor tisztviselő azzal vádolja az igazgatót, hogy unokaöccse, *Ghilezan* Pantelimon volt munkáspénztári végrehajtó ellen, aki — mint annakidején megirtuk — 60.000 lej elsikkasztása után Jugoszláviába szökött, nem tett nyomban feljelentést, hanem időt engedett neki a szökésre és csak azután jelentette az esetet. A feljelentés azzal is alátámasztja a vádat, hogy abban az időben Aradon tartózkodott *Enescu* munkáspénztári vezérigazgató, akinek Olariu jelentést sem tett az ügyről. Egy szenzációs aktát is csatol a feljelentő, amely szerint az igazgató ellen még 1910-ben eljárás folyt magánokirathamisítás és sikkasztás címen. Ennek igazolására egy dr. *Numian* Constantin temesvári kerületi munkáspénztári felügyelő a bucaresti-i vezérigazgatósághoz terjesztett jelentését csatolja. A jelentés szerint Olariu ellen egy temesvári bank megbízásából dr. *Gheller* temesvári ügyvéd még 1911-ben feljelentést tett sikkasztás és magánokirathamisítás címen. A feljelentés alapján Olariut letartóztatták és hat hétig vizsgálati fogságban tartották Temesváron és csak olyképen érte el szabadsághelyezését, hogy 15.000 korona kauciót helyezett letétbe, ezenkívül pedig

orvosi bizonyítványt mutatott fel, amely szerint nem beszámítható.

Ennek igazolására kéri kihallgatni a most is Temesváron működő *Gheltner* és megtekinteni a temesvári királyi Táblánál 1099—1911 számu aktacsomót. A feljelentés aktái között szerepel egy munkáspénztári főtisztviselő deklarációja, amely szerint a pénztár vezetői nagy összegeket inkasszálnak be, amelyekkel mindig csak elkésve számolnak el. Egyes tételeket részletekben fizettek be a kasszába, dacára annak, hogy egy összegben vették fel azokat.

Ebből a harcból származik az a feljelentés, amelyet — mint mai számunkban megirtunk — *Onete* Miklós tisztviselő ellen tettek, azon a címen, hogy négy középiskolai végzettséget jelentett be, amikor csak négy elemivel rendelkezik. Az ügyben ma felkereste szerkesztőségünket a Munkásbiztosító Pénztár több tisztviselője és irásbeli nyilatkozatot adott át, amely szerint *Onete*-t, akit közben Szatmárra helyezték át, nem a tisztviselői kar, hanem csak egy tisztviselő jelentette fel

„Ha a kormány vért akar, vér fog folyni...”

A Vitorul támadása a kormány ellen. — Lupu a liberálisokhoz csatlakozik. Averescu pedig külön harcot indít.

Bucurestiből jelentik: A legutóbbi propaganda-répgyűlésekkel és a pucioasai véres eseményekkel kapcsolatban a Vitorul éles támadást intéz a kormány ellen és cikkét a következőképen fejezi be:

„Ha a kormány vért akar, vér fog folyni, de ezért a kormánynak viselnie kell a helyzet ódiumát. Nem fogjuk leszerelni a kormány ellen indított akciónkat”.

A liberálisok főhivatalos francia nyelvű lapja, az *Independence Roumaine*, éles támadást intéz *Titulescu* ellen, akit nem tart elég energikusnak és részrehajlással vádol. Az

Aranyerek

Az aranyerek okozta borzasztó kínok és szenvedések gyorsan enyhülnek és gyógyulnak a Cadum kenőcs használata következtében. Igyekezzon haladéktalanul beszerezni egy tégllyel. Ara...

személyes bosszúból.

A feljelentések nyomán az ügyészség mindkét esetben megindította a nyomozást. Az ügynek más fejleményei is lesznek, amennyiben ma távirat érkezett Aradra, bejelente, hogy

a legközelebbi napokban ideérkezik *Grigoriu* munkáspénztári vezérfelügyelő, hogy vizsgálatot folytasson le az Olariu ellen felmerült vádak ügyében.

Mit fognak a különböző vizsgálatok és nyomozások megállapítani, az a jövő titka. Amnyi azonban tény, hogy egy olyan fontos hivatást betöltő közintézménynél, mint amilyen a Munkásbiztosító Pénztár, nem szabad, hogy a tisztviselők egész idejét személyi harcok töltsék be. Nem tud megfelelni hivatásának az a közhivatal, ahol ilyen és ehhez hasonló csatározások folynak és ezért az Aradra érkező vezérfelügyelőnek végleges rendet kell teremteni az aradi Munkásbiztosító Pénztárnál, hogy az további működésében tényleg a közérdeket szolgálja.

Adeverul szerint a liberálisok a tavaszra halasztják országos kongresszusukat, mert meggyőződtek arról, hogy jelenleg a siker legkisebb reményével sem vehetik fel a harcot a kormány ellen. Risttől pedig azt a felvilágosítást nyerték, hogy a stabilizáció és a költségvetés egyensulya biztosítva van.

A *Lupta* megcáfolja azt a hírt, hogy *Bratianu* *Vintila* és *Averescu* között megegyezés jött volna létre a kormány ellen indítandó egységes harc tekintetében. A lap szerint *Lupu* a liberálisok akciójához fog csatlakozni, míg *Averescu* külön harcot indít a kormány ellen.

TARCA.

Asszony.

Irtta: Alex Fischer.

Ez a történet — Paul barátom esete — nem lesz vidám. Inkább megindító. Paul öt év előtt találkozott először *Geneviève*-vel közös barátaiknál. Rögtön beleszeretett a csakugyan csodaszép fiatal lányba, rövidesen meg is kérte és egy sou hozomány nélkül feleségül vette. Elég gazdag volt ő ketűök helyett. Öt évig határtalanul boldogok voltak... Öt teljes évig.

De a tartós boldogság egy embernek, sem adatik meg. Múlt nyáron egy délelőtt nyugodtan olvasta az újságját, mikor a telefon felsengett és arról értesítették, hogy a feleségét, aki bevásárolni ment, autóbaleset érte. Nehány pere múlva egy mentőautó már hozta is haza az arcán sulyosan megsérült fiatalasszonyt.

Paul fájdalma és kétségbeesése leírhatatlan volt. Páris legelső sebészét hívta *Geneviève* betegágyához. Könyörögve kérte őket:

— Rettenetes lenne, uraim, ha a sebhely egész életére eléktelenítő szegény drágámat. Az Égre kérem önöket, segítsenek!

Megígérték, hogy elkövetnek minden tőlük telhetőt. Öt héttel utóbb, mikor a kötéseket leszedték *Geneviève* arcáról, a csodaszép arc, ha nem is maradt eléktelenítve, a két harántolt sebforradással — egyik a jobbarcon, a másik az állán keresztül — távolról sem volt olyan szép, mint annakelőtte. Paul vigasztalhatatlan volt: De az életben lassan-lassan mindenhez hozzászokik az ember. Ez a természet rendje. S nem is olyan sok időbe telt, mikor Paul, aki legbizalmasabb barátom s akinek nincs titka előttem, így szólt hozzám:

— Elhíheted öregem, hogy áldottam volna a sorsot, ha szegény *Geneviève*-em ép bőrrel kerül ki abból a sainálatos balesetből. De nem gondolod, hogy — miután a sors már így rendezte — a házasságunk boldogsága százszorta biztosabb? Szó sincs róla, kellemes dolog egy gyönyörű asszony férjének lenni. De vannak hátrányai is. Hiába tudjuk, hogy a feleségünk imád, mégis csak nyugtalanít, hogy minden férfi körülrajongja. Nyugtalanít, hogy ellent tud-e majd állni ennyi hódolatnak, ennyi mekkörnyökezésnek? Nem fog-e egyszer megátortodni? Nem-e szeret bele valakibe? Nem hagy-e fakénnél másnak a kedvéért? Szüvedünk. S ami még rosszabb, félünk az élővendő szenvedésektől. Hiszen az én szememben most is a régi. Olyan, amilyennek ismertem. Az én szememben nem változtatja meg arcának ez a csekély változása... De mind a többiek és azok, akiket csak ezután fog megismerni, másnak látják... Megértesz? Ez egyszer a szerencsétlenség szerencsét jelent számomra... Igen, érzem...

Ez az okoskodás pokolian önző volt, Pokolian. Dehát...

Dehát megtörtént, hogy tegnapelőtt váratlanul bekopogtatva Paul barátomhoz, a legnagyobb kétségbeesésben találtam. Tagadhatalan könnyek nyomával a szemében.

— Mi bajod, öregem? — kérdeztem izgatottan. — Mi történt? Az Istenért, beszélj!

Fáradtan, ernyedten intett a kezével. Mintha azt mordaná: — Ne kérdezd... De aztán csüggedten, alig hallhatóan mormogta: — *Geneviève* megcsal.

— Megőrültél?... miket beszélsz?

— Nem örültem meg... Megcsal, vagy legalább is meg fog csalni, szegény kicsikém.

S attól félek, nem lesz módomban ebben megakadályozni.

Egy levelet vett ki a zsebéből és átnyújtotta. Elmondta, mi módon került a levél a birtokába, amelyet *Geneviève* falun időző legjobb barátjának írt s a szobalányára bízta, hogy a postán feladja. És nemcsak kívánta, de valósággal követelte, hogy elolvassam... Ugy emlékszem a levél minden egyes szavára, mintha most olvasnám.

— Igen, igen, drágám, — írta *Geneviève* a barátjának — egy gyalázatos kalandba keveredtem. Én, aki úgy imádtam Pault, az én drága, egyetlen, jó Paulomat, kinek megfogadtam, hogy egész életemen át hű maradok hozzá.

— Hogy már kétizben találkoztam titokban ezzel az emberrel, aki még csak nem is érdekkel, esküszöm neked, csakis abból az okból történt, amit neked a multkor elmondtam, mikor együtt oszonáztunk. Anélkül az átkozott baleset nélkül a leglángolóbb vallomásra se vetettem volna ügyet soha!

— De képzeld el magad az én helyzetemben... Megértesz, ugy-e?... hiszen te is asszony vagy.

— Képzeld el az életemet a balesetem óta. Képzeld el, milyen lehet egy asszony élete, aki még csak rövid idő előtt nagyon szép volt s aki most, valahányszor a tükörbe néz, ezt kérdezi önmagától: — Szép vagyok-e még? Csunya lettem? Belémszerethet-e ma egy férfi ezzel az eléktelenített arccal, ugy, ahogy Paul belémőrült, mikor még szép voltam?

— Nem, nem... soha. — bármilyen gyalázatos dolog — soha többé nem lehetnék igazán boldog addig, amíg meg nem győződtem afelől, hogy ma is époly szenvedélyesen belémszerethet valaki, mint ahogy Paul hat év előtt belémszeretett... Addig nem nyughatom...

Miért kellett Károly ex-trónörökösnek elhagyni Romániát?

Bratianu Ionel özvegye válaszol William Martin svájci publicista könyvére és elmondja, hogy az extrónörökös tragédiáját nem Bratianu Ionel, hanem svájci nevelője okozta, aki antimonarchisztikus, antimilitarista és pacifista szellemben nevelte.

(Bucuresti, szeptember 25.) Európaszerte hatalmas feltűnést keltett William Martin svájci publicista „Les Hommes d'état pendant la guerre”, „Államférfiak a világháborúban” című könyve, amely néhány frappáns adalékot szolgáltatott a szörnyű világégés regiszörjeinek szereplésével kapcsolatosan a háború történetéhez. Martin könyve néhány lapját Bratianu Ionelnek szenteli, aki Románia diplomáciáját 1914 augusztusától irányította és akinek kétségtelenül oroszlanrésze volt annak eldöntésében, hogy Románia mikor és melyik oldalon lépjen be a világháborúba. A svájci újságíró Bratianu Ionel érdemeinek elismerése mellett a román államférfiu néhány súlyos hibájára mutat rá és a szerencsének tulajdonítja, hogy Bratianu Ionel hibái dacára is keresztül tudta vinni azt, amire vállalkozott.

A könyv sokat kommentált megállapításaira Elza Bratianu asszony, Bratianu özvegye nyílt levélben válaszol, amelyet az összes bucaresti lapok teljes terjedelmében közölnek. Az özvegy energikusan utasítja vissza a svájci publicista néhány megállapítását s sok öntudatossággal rajzolja meg férjének a háború alatt játszott szerepét.

„Őn többek között szemére veti Bratianunak, — írja az özvegy, — hogy bizalmatlan volt a szövetségesekkel szemben — és hogy ez a bizalmatlanság tulzott volt. Bizony, Európa szélén inváziók és árulások prédájául odavetve, elárulva, megcsalva és elhagyva, a román nép defenzív fegyverével használta a bizalmatlanságot. Ez érthetetlen talán azoknak, akiket a hosszas és biztos semlegesség kényelme ringat, de ez a bizalmatlanság precedensekre támaszkodott és az elkövetkezett események, sajnos, beigazolták jogosságát.

Uj terv Erdély és Bánát közigazgatási felosztására. Maniu két tartományi igazgatóság. — Megszüntetik a brassói, nagyváradai és szebeni tanfelügyelőségeket.

Bucurestiből jelentik: A Cuvantul értesítése szerint a közigazgatási törvény alkalmazásával kapcsolatosan Erdélyt és Bánátot az eredeti tervtől eltérően, két teljesen megváltozott beosztású tartományi igazgatóságra akarják felosztani. A lap szerint Maniu miniszterelnök személyesen dolgozott ki egy tervet, amely szerint az egyik tartományi igazgatóság a Bánáton kívül Szatmár-, Szilagy-, Bihar és Arad megyéket is magában foglalná Temesvár székhellyel, míg a másik tartományi igazgatóságba Erdély többi megyéit osztanák be. Ennek az igazgatóságnak székhelye Kolozsvár volna. A miniszterelnök felfogása szerint a határmenti területek speciális szükségletei egységes közigazgatási vezetést kívánnak meg.

A lap szerint egyes nemzeti-parasztpárti politikusok ezzel a koncepcióval szemben a mellett kardoskodnak, hogy egész Erdély központja továbbra is Kolozsvár maradjon és a miniszterelnök tervével Kolozsvár jelentőségének csökkentését látják. A tartományok területi beosztása körüli nehézségek Erdélyben hlymódon sokkal több gondot fognak okozni a kormánynak, mint a személyek kiválasztása, akik a tartományi igazgatóságok élére fognak kerülni. Befejezett ténynek látszik ugyanis, hogy Erdély tartományi igazgatójává Voicu Nitescut, a Bánát élére pedig Bocu Severt fogja kinevezni Maniu. A tartományok felállításával kapcsolatban megtörténik az iskolai decentralizáció is. A kolozsvári tartományi igazgatóság mellett a közoktatásiügyi miniszteriumnak egy igazgatósága fogja az erdélyi iskolai ügyek ellenőrzését intézni, míg a nagyváradai, nagyszebeni és brassói inspektorátusokat megszüntetik.

A közigazgatási reform végrehajtási utasításának szerkesztőbizottsága egyébként tegnap ülést tartott, amelyen Mirto alminiszter, dr. Boila Romulus, Stere, Andrei és Niculescu

Őn azt mondja, hogy siralmas kaland volt Romániának a háborúba való belépése a meglévő katonai felkészültség mellett s hogy ez vajmi kevés apportot hozott a szövetségesek katonai erejének. Siralmas kaland volt az, hogy felszabadítottuk Verdunt a német ostromló csapatoktól, akiket a nyugati határról Vilmos császár egyenes rendeletére küldtek át a román frontra? Nem én, hanem Ludendorff marsall ismeri ezt el „Emlékek a világháborúból” című könyvében.

„Románia — írja Ön könyvében — Besszarábjával óriási baksist kapott áldozataiért.” — Baksist, uram? Ez a szó gondolkodóba ejt bennünket. Hogyan csuszhatott ki ez a tollából.”

A nyílt levél végén Bratianu Ionel és Károly extrónörökös viszonyával foglalkozik az államférfiu özvegye. William Martin szerint „egyetlen ember merészelt Bratianuhoz nyulni: Károly herceg. Ezt is lehengette. Mindent megbocsátott nekik és Isten tudja, ha kellett-e valamit neki megbocsátani. Erre azonban nem volt könyörület. Bratianu elűzte”. Az özvegy a következőkben reflektál a svájci publicista megállapításaira: Bratianu nem üzhette el a trónörökös-herceget. Ezt a rágalmat senkisésem hiszi el ma már Romániában, még Bratianu Ionel legelvakultabb ellenségei sem. És minthogy Ön hozzá akar járulni e történelmi kérdés megvilágításához, elmondhatom, hogy Önnek egy honfitársa sokkal nagyobb mértékben járult hozzá előidézéséhez: A szerencsétlen trónörökös nevelője vezette tévutakra, aki beoította a jövőbeli királyba a monarchák elleni gyűlöletet és a hadsereg elkövetkezendő vezérébe az antimilitarizmust és a pacifizmust, a tulságosan protezsált népeknek ezt a luxusát.”

vettek részt. Az előkészítő munkálatokról Mirto számolt be és részletesen ismertette az egyes megyék részéről beérkezett jelentéseket és óhajokat. A bizottság az egyes ország-részek ügyeinek elintézésére hét albizottságot választott, az erdélyi bizottság elnöke Boila Romulus, a bánáti pedig Lovrici. Azonkívül egy permanens albizottságot küldtek ki Mirto, Marinescu és Andrei tagokból, amely albizottság a szerkesztéssel kapcsolatos technikai munkálatokat fogja vezetni. A bizottság jllése este 10 órakor ért véget.

Október közepén megejtik a változásokat a diplomáciai karban.

Bucurestiből jelentik: A külügyminisztériumtól vett információ szerint Maniu miniszterelnök arra kérte Mironescu külügyminisztert, hogy legkésőbb október 15-ig Bucures-tibe legyen mert a diplomáciai karban nagy-

Ma dr. Ottlik kezdte meg védőbeszédét a Tuka-perben.

Tuka hátfőn leleplezi a per politikai hátterét.

Pozsonyból jelentik: A Tuka-perben Macht Sándor védője, dr. Ottlik István ma kezdte meg védőbeszédét, amelyben kimutatta, hogy a közönséges bűncselekményeknél a bíróságnak az a kötelessége, hogy a bűnöst megbüntesse. Ezzel szemben politikai hümpereknél a bíróság minden esetben valami politikai célt szolgál. A jelen pernek az a végcélja, hogy megakadályozza a szlovákok autonomista törekvéseit.

Rátér arra, hogy több mint hat esztendeig gyűjtötték össze ennek a pernek az adatait és a rendőrség a nyomására során felrugta a paragra-

Tizenötévi börtönre ítélték egy politikai merénylőt Belgrádban.

Belgrádból jelentik: Tegnap kezdték a tárgyalni Ozsonics Markó bűnügyét, aki néhány hónap előtt politikai merényletet követett el egy belgrádi kávéházban Raer Alfréd politikai detektiv ellen. Ma hirdették ki az ítéletet, amely 15 esztendei súlyos börtönrel sújtja Ozsonicsot, aki külön három hónapot kapott az Omladini jelvény viseléséért. Az ítéletet Ozsonics hűdogen vette tudomásul.

Összeomlásban a vádak Chisman Benzín ellen.

A vizsgálóbírói szakértő véleménye szerint a Poporalánál nem történtek manipulációk, az aktívák pedig nagyobbak a passzíváknál. — Chisman védője a meghurcolt vezérigazgató azonnali szabadlábra helyezését kérte.

(Arad, szeptember 25.) Az elmúlt hónapokban Arad társadalmának érdeklődését erősen foglalkoztatta az aradi Poporala biztosító intézet ügye. Dr. Pop Sándor aradi ügyvéd feljelentése folytán ugyanis bűnvádi eljárás indult meg a biztosító ellen azon a címen, hogy az intézet vezetősége közel 7 millió lejtel károsította meg az ügyfeleit oly módon, hogy azoknak a kötvényekre fizetett díjait elsikkasztották, nem ismerték el és a lejárt kötvényeket nem likvidálták. A 360 károsult ügyfél nevében beadott feljelentés leginkább Petrescu Gergely szakértő véleményére támaszkodott és a vizsgálóbíróságon annyira beigazoltnak vették dr. Pop Sándor feljelentésének valódiságát, hogy rövidesen vád alá helyezték az intézet vezérigazgatóját, Chisman Benzint, akit le is tartóztattak. Chisman július 5-ike óta a vizsgálóbíróság foglya s ugy a magán-, mint az intézet vagyonát zár alá helyezték.

Most a közeli napokban az ügyben valószínűleg kedvező fordulat fog beállni, amennyiben a vizsgálóbírói szakértő, Popa János most terjesztette be véleményét a vizsgálóbíróságra, amelyben megállapítja, hogy az intézet üzleti könyveinek, levelezéseinek pontos áttanulmányozása után sikerült megállapítania, hogy

manipulációkról szó sem lehet, az aktívák nagyobbak a passzíváknál és a beinkasszált biztosítási díjak nem is érik el a feljelentésben feltüntetett 7 milliót, hanem csak 4 millióra rugnak.

Epen ezért a közeljövőben Al. Athanasiade, Chisman Benzín ügyvédje sürgős beadvánnyal fordult a vizsgálóbírósághoz, amelyben kérni fogja a vizsgálati fogoly Chisman Benzín azonnali szabadlábra helyezését, tekintettel arra, hogy megállapítást nyert, hogy tulajdonképpen semmi szabálytalanságról nincsen szó.

szabású változások fognak bekövetkezni. Crisan György, Tilea Viorel és Stoica Vasile követeknek lesznek kinevezve különböző nyugati országokba.

PESTEN szörme **BUNDÁT KALMÁR** SZÜCSNÉL vegyünk!
Szolid árak. 7
Elsőrangú minőség
BUDAPEST, VII., Wesselényi-ucca 27. szám. — TELEFON.

Arad éjszakai nyugalmaért...

Béreljen a város külön területet a faaprító gépeknek. — Konkrét javaslat egy mindennapi lármá leépítésére.

(Arad, szeptember 25.) Az Aradi Közlöny csendankétja során ma — a szélesen megnyilvánuló érdeklődésben — egy olyan tartalmu levél is érkezett, amely a csendankéttal kapcsolatosan fölvetett anomáliák egyikére: a fűrészelő gépek zajára ajánl konkrét megoldást. Az érdekes és megszívlelendő levél a következőképpen hangzik:

Igen tisztelt Szerkesztőség! Örömmel konstátálom, hogy Aradváros vezetősége komoly szándékkal igyekszik egy olyan rendeletet megszerkeszteni, amely Aradváros nyugalma, csendjét és főleg éjszakai s hajnali békéjét biztosítja és épenugy örömmel üdvözlöm az Aradi Közlönyt is, hogy teret adott az aktuális csendügy kapcsán elhangzó vélemények, észrevételek nyilvánosság elé kerülésére. Az Aradi Közlönyben az egyik hozzászólásban az illető levélről igen helyesen tette meg azt a megjegyzést, hogy a város nyugalma és főleg a kora reggeli órák csendjét a motoros tűzifaaprító gépek zakatoló lármája veri fel

és talán főleg elsősorban ennek a kiküszöbölésére kell elfogadható módot találni. Épen ezért nekem az lenne az idevonatkozó indítványom, hogy legjobb lenne ha a város vezetősége a vasúti állomás melléknél egy külön területet bérelne, amelyre be lehet tolni a tűzifát hozó vagonokat. A vagonokból ott rakhák le a fát a motoros faaprító gépek ott dolgozhatnak egymás mellett. A város valami csekély díjat szedhetne ezektől és így megtérülne a vasútnak a térért fizetendő bér is. Az aprított fát a közönség innen vitethetné és így senkinek sem kellene kettős fuvardíjat fizetnie. Egyben pedig az aradi uccák egyszersmindkorra megszabadulnának a faaprító gépek fűlsiketítő zajától. Nem tudom, eszmém életre való-e, de mindenesetre szükségesnek tartottam megtenni és amennyiben az, jó lenne, ha a város vezetősége a csendrendelet megteremtésénél figyelembe venné.

Csendrajongó főtérl.

Feloszlatták a cseh parlamentet és kiírták a választásokat

Nagy előkészületek az október 27-i választásra. — A szlovákok felléptetik Tukát is. — Mi idézte elő a belpolitikai válságot?

Prágából jelentik: A köztársaság elnöke hír szerint ma aláírta a parlament elnapolásáról és a Ház feloszlatairól szóló kéziratot. A kéziratot holnap fogják felolvasni a parlamentben. A közeledő választásokra a pártok már megteszik az előkészületeket. Előreláthatólag a Hlinka-pártnak hatalmas harcokra van kilátása és a politikai körök véleménye szerint ez a választás sorsdöntő jelentőségű lesz Csehszlovákia jövőjére.

Az új választásokra való előkészületekre már megtörténtek az intézkedések. A cseh választási törvények szerint a hadsereg is megszavaz a választásokon. Minden csapatnál ott történik a szavazás, ahol állomásozik. A választások október végén lesznek és a helyőrségekben megkezdődött a belső mozgósítás. A magyar csapatok olyan helyekre kerülnek, ahol kizárólag cseh pártok szavazhatnak, míg a kisebbségi területekre kizárólag cseh csapatokat helyeznek. Előreláthatólag száznegyven ezer katonára fog szavazni a választásokon és ezek a szavazások a presszió hatása alatt döntő befolyással lesznek a választások eredményére.

Prágából jelentik: Elnöki kézírattal ma a parlament mindkét házát feloszlatták. A hivatalos lapban holnap jelenik meg az új választás kiírásáról szóló belügyminiszeri rendelet, amely beavatott körök értesülései szerint október 27-ére tűzi ki a választásokat.

Optimista politikai körök az utolsó pillanatig reménykedtek, hogy sikerül az ellentéteket elsimítani. A parlament feloszlata és az új választások kiírása nem a hadügyminiszter személye okozta. A kiélesedett helyzet már hónapok óta tart, ez idő óta már teljes munkaképtelen a kormány, mert kebelében a nép- s agrárpárt versenye felbontotta az egységet. A költségvetés is egészen bizonytalan volt, hiszen a Tuka-per kimenetelétől sokban függött a szlovákok állásfoglalása.

Érdekes, hogy amíg a koalíció sohasem tudott egységes lenni, addig, most, amikor a parlament feloszlatairól volt szó, mindegyik párt amellől szavazott, abban a reményben, hogy az új választások alkalmával abszolút

többséget sikerül megszerezniük biztosítani. A szlovákok a közeledő választásokon Tukát feltétlenül fölléptetik, amellyel beszédes dokumentumát akarják adni annak, hogy nem lüszik Tuka hírnösségét. Tuka egyelőre bejut a parlamentbe, mert, ha el is ítélik, mandátumát csak akkor veszti el, ha az ítélete jogerőre emelkedik, erre azonban csak hosszú idő múlán kerül majd a sor. A szlovák néppártból kizárt Tomának és Juriga önmű listával indulnak a parlamenti küzdelmekbe szláv néppárt címen.

Érdekes fölemlíteni, hogy Benes, aki tudnillik pártonkívül vett részt a kormányban, a cseh nemzeti szociálista párt listáján, mint vezető lép fel Prágában. Ez amellől bizonyít, hogy a cseh nemzeti szociálisták belépnek a kormányba, mert különben Benes, mint mandátum nélküli miniszter, nem lehet tagja a kormánynak.

A szociáldemokratáknak régi vágyuk már belépni a kormányba, azonban választás nélkül mindaddig nem akartak. Valószínű, hogy az új koalíció a szociáldemokraták jegyében alakul meg.

Dr. Fischer József beszámolt a zürichi zsidókongresszusról Aradon.

Dr. Nobel Sándor felszólalása. — Előadás a Fehérkeresztben.

(Arad, szeptember 25.) A Fehér Kerest nagytermében tartotta meg ma este előadását dr. Fischer József, a Zsidó Nemzeti Szövetség elnöke és dr. Nobel Sándor temesvári ügyvéd a zürichi nemzetközi kongresszusról. Az előadást Kalmár József nagyvállalkozó vezette be. Üdvözölte a vendégeket és a megjelenteket. Rámutatott arra, hogy az aradi zsidóság harmadizben gyűl össze, hogy megismerje a zsidó nemzeti törekvéseket.

Ezután dr. Fischer József a zsidóság tizenhatodik kongresszusáról beszélt, amelyet Zürichben tartottak meg. Bizonyítja, hogy az a kongresszus nagy lendületet jelent a zsidó

nemzeti eszmék szempontjából, mert itt találkoztak és értették meg azok egymást, akik nem pártolták Palesztina felépítésének eszméjét. Mintegy négyezre vettek részt a kongresszuson, amelyen megjelentek a világ kulturájának reprezentánsai. Rátért a palesztinai arab beduinok fegyveres támadásaira a zsidóság ellen. Elmondotta, hogy az arabok a lerombolt templom szent falait akarták megszentelteleníteni. A zsidóság nemzeti ideáljának szimbólumai ezek a falak, melyeket megvédelmeztek a palesztinai zsidók. Leikesen hivatkozik arra, hogy Palesztinában milyen hatalmas kulturális munka folyik és ezt a bevándorolt zsidók teremtették meg.

Nagy tetszéssel fogadott beszéde után dr. Nobel Sándor ügyvéd beszélt a palesztinai helyzetről. Ismertette a zsidóság törekvéseit és azt a küzdelmet, amit céljának eléréséért a jövőben folytatnia kell.

Irodalom és művészet

— A Toll legújabb számának tartalmából: dr. Stekel, a híres bécsi psychoanalitikus „A modern házasság” című szenzációs cikksorozatának első közleménye, Vámbéry Rusztem: Fabianizmus, Zsolt Béla: Szerkesztői üzenet, Németh Andor: Babits, Spectator: Közpéteri tünetek, Bárdos Artur: A jó alezredes, A Toll Zsolt Béla főszerkesztésében jelenik meg, a Magyarországi legjobb irodalmi és kritikai hetilapja. A Toll kiadóhivatala Budapest, VI. Csengery-ucca 58. Kérjen mutatványszámot!

— Hány csillag ragyog az égen? Erre a kérdésre ad választ az Új Idők e heti számában dr. Kövesligethy Radó egyetemi tanár. Ugyanebben a füzetben találjuk Zilahy Lajosnak rendkívül érdeklődést keltett regényének, A szökevénynek folytatását, művészi elbeszéléseket Surányi Miklóstól, Farkas Imrétől és Pásztor Józseftől, Kosáryné Réz Lola pedig arról ír, hogy gyermekünk nézve mit jelent a jó és rossz könyv, újságok olvasása. Egy illusztrált cikk arról számol be, hogyan él a pápa, Mühlbeck Károly pedig humoros képekben világítja meg a csönd-rendelet következményeit Budapesten. A számban tovább folyik az Új Idők receptpályázata, és a lap régóta népszerű rovatai: Rejtvények, Szépségápolás, Kertészet, Gasztronómia és Szerkesztői üzenetek. Számos érdekes kép díszíti Herczeg Ferenc képes hetilapjának e szép füzetét. Előfizetési ára negyedévre 300 lej. Mutatványszámot kívánatra bárkinek díjtalanul küld a kiadóhivatal, Budapest, VI. Andrassy-ut 16.

Pokolgépés merénylet készült egy vonat ellen Jugoszláviában.

Belgrádból jelentik: A Pravda értesülése szerint Délserbiában, Stip és Kocsana közelében a vasúti töltésen egy kézigránátot találtak. A csendőri nyomozás azután még egy pokolgépet fedezett fel, amely egy arra haladó személyvonat odaérkezésénél robbant volna. Ugyancsak pokolgépet találtak egy közeli vasúti aluljáróban.

Ertesítés!

Megnyilt BUCUREȘTIBEN a főváros központjában

„HOTEL VENETIA”

Str. Pictor Grigorescu 12. szám (a Királyi palota mögött). Bejárat a Calea Victorian. — 100 modern berendezésű szobával, központi fűtés, minden szobában hideg és meleg víz, lift, tüdő és telefon a t. vendégek rendelkezésére. Nagyon előnyös árak. U azó ura a tarifából 25% rabatot élveznek.

Tisztelettel:
„VENETIA SZALLODA” vezetősége
Moiseșcu, t. laidonca.

Körösladányi

szuggesztívus estje szombaton és vasárnap a Kulturpalota nagytermében 9 órai kezdettel. Jegyek: BLOCH H. papirkereskedésében kaphatók. Rendkívüli olcsó helyárak.

Panaitecu urat elcsapta a Szerzők Szövetsége.

Véget ért Aradon az őrmester ur zenei diktatúrája. — A Szövetség megbizottja ma Aradon járt és tisztázta a városházán a szerzői jogdíjakkal kapcsolatos helyzetet. — Megszűnik a közönség molesztálása. — Pontosan meghatározták a fizetendő illetékeket.

Mennyit fizetnek a kávéházak, mozik, színházak, előadások rendezői?

(Arad, szeptember 25.) A mai nappal el-tűnik Arad életéből egy erőszakos fellépésű ur, aki hónapokon át szabadon vegzálta az aradi kávéházak és vendéglők tulajdonosait, valamint a műkedvelői előadások és koncertek rendezőit és hangos botrányokkal tarkítva dicstelen működését, valóságos zenei diktatúrát teremtett városunkban. Az Aradi Közlöny volt az egyedüli lap, amely számos cikkben tiltakozott a bucaresti-i Szerzők Szövetsége aradi megbizottjának, Panaitecu urnak a működése ellen, rámutatva annak sürgős szükségességére, hogy hivatalosan megállapítsák, milyen jogokkal rendelkezik ez a megbizott. Akciónk teljes sikerrel járt, amennyiben

ma Aradon járt a szövetség megbizottja és megvizsgálva a panaszokat, ítementette megbizásától Panaitecu urat, akiről többek között az az érdekes körülmény is kiderült, hogy őrmester volt, mielőtt a „zenei” téren keresetét érvényesülést.

Csak tapintatosan...

A szövetségi megbizott elsősorban a városházát kereste fel, ahol érintkezésbe lépett dr. Velcsov Géza helyettes interimár bizottsági elnökkel, aki tudomására hozta azokat a panaszokat, melyek a szerzői jogdíjak inkasszálása során felmerültek. A megbizott erre kijelentette, hogy Panaitecunól megvonták az inkasszálság jogát, miután kiderült, hogy megbizását tapintatlan módon hajtotta végre. A szövetség intelligens, hozzáértő embert fog helyébe küldeni, akit ellát a szükséges instrukciókkal, úgy, hogy a jövőben nem merül fel panasz a jogdíjak inkasszálása miatt. Egyben memorandumot nyújtott át, amelyben részletesen felsorolja az inkasszálság összegét, valamint a szövetség céljait és törvényben biztosított jogait.

A memorandum elsősorban közli, hogy a szövetség minden városban és járási székhelyen megbizottat delegál a jogdíjak beszédésére.

Emek azonban tapintatos módon, a közönség vegzálása nélkül kell megtörténni. Jogdíjat tartoznak fizetni mindazok, akik bármilyen zeneművet, vagy irodalmi munkát reprodukálnak nyilvános helyiségekben, táncteremben, vagy előadások keretében.

Az elhunyt szerzőknél a haláltól számított harminc év után közkinccsé válik a mű és semmiféle jogdíj ebben az esetben nem számítható fel.

A törvény módot ad a szövetségnek arra, hogy a jogdíj összegét megállapítsa, itt azonban humánusan jártak el, hogy ne sújtsák újabb terhekkel a közönséget. A díjakkal minden egyes esetben illetékes helyen elszámolnak és a külföldi szerzőknél a beszédett díjnak csak tizenegyedrészét illeti meg a szövetséget, a többit a zeneszerző, vagy hátramaradtjai kapják meg. A jövedelemből a Szerzők Szövetsége neves román szerzők műveit adja ki, így legutóbb is ósrégi román népdalok gyűjteménye került kiadásra. Tehát a befolyó pénzt újra csak a művészet fejlesztésére használják fel és ezt a célt akarták előmozdítani a törvény életbeléptetésével.

Milyen díjakat kell fizetni?

A Szerzők Szövetsége mindenütt megfélemlően alacsony pauszalét állapított meg. A kávéházaknál és vendéglőknel ez a következő: I. osztályu helyiség 770 lej, II. osztályu 550 lej, III. osztályu 330 lej havonta. A nagyobb községekben 330 lej, kisebb falvakban, ahol csak vasárnap van zene 110 lej havonta. A tánciskoláknál helyiség szerint a díj 330 lejtől 660 lejjig terjed, hathetes kurzust számítva. Éjjeli mulatók 330 lejtől 660 lejjig terjedő összeget fizetnek havonként. A mozik, ugyau-

csak kategóriák szerint, havi 2495 lejt, 1880 lejt, 1480 lejt, 1280 lejt, 880 lejt, 770 lejt és 330 lejt fizetnek. A legtöbb mozi — mondja a memorandum — 330 lejt fizet. Mulatságok és műkedvelői előadások a tiszta jövedelem 6.60 százalékát fizetik, ott pedig, ahol nincs beléptidő, 110 lejtől 660 lejjig terjedő pauszalét. Ha az előadás vagy mulatság jövedelme jótékony célt szolgál, úgy a díjat még mérsékeltebben állapítják meg. A színházaknál a román nemzeti színházak 15 százalékot, a többi — beleértve a kisebbségi színházakat is — tíz százalékot fizetnek.

A népdalok után is fizetni kell.

Rátér a memorandum a népdalok kérdésére is, amelyeket általánosan ismeretlen szer-

Különös bonyodalom egy lejárt váltó körül.

Erdekes feljelentés egy aradi drogéria tulajdonosnője ellen. — Szöllőssy Arnold illatszerész vádja. — Mit mond Darvas Zsuzsanna, az Iris-drogéria egyik tulajdonosnője?

(Arad, szeptember 25.) Érdekes és nem mindennapos feljelentés jutott be az aradi ügyészséghez a mai napon. A szereplők ismert személyek és a feljelentés épen ezért képvisel különösebb érdekességet. A feljelentést Szöllőssy Arnold aradi illatszerész, a Grácia illatház tulajdonosa nevében dr. Örfi Gyula adta be az „Iris” drogéria egyik tulajdonosnője: Darvas Zsuzsanna ellen — lopás címén.

A beadványban a feljelentő elmondja, hogy egy 10.000 lejes váltó-elfogadványa járt le Darvas Zsuzsanna és Darvas Rózi, az Iris drogéria cégtulajdonosnője ellen szeptember 10-én és tekintettel arra, hogy szeptember 12-ig nem rendezték a váltólejárati ügyét, Borlódán János nevezetű segédjét elküldötte az Iris drogériába, hogy a Darvas-nővérek a lejárt váltót egyenlítsék ki. Az üzletben, a feljelentés szerint, Darvas Zsuzsanna fogadta Borlódánt, akitől, amidőn az előmutatta a váltót, Darvas Zsuzsanna állítólag egyszerűen elvette az értékpapírt és nem volt

hajlandó visszaadni. Így azután Szöllőssy Arnold szükségesnek tartotta a kereset folyamatba tételét.

Az ügyel kapcsolatosan fölkerestük a dologban első helyen érdekelt szereplőt: Darvas Zsuzsannát, aki más megvilágításban, úgy mondotta el a dolgot, hogy itt tulajdonképpen egy rekompenzációs üzletről van szó. Öneki üvegezésért tartozott Szöllőssy és — előadása szerint — olyan megállapodás jött létre köztük, amely szerint az üvegezési díjazásul a váltótartozást a conto összegnek be tudják. Elmondotta még azt is, hogy ilyen értelemben írt is Szöllőssynek egy ajánlott levelet, amelyben ismételtlen leszögezte hogy üvegezési költségek kiegyenlítésére szánt törlesztésnek könyvelje el a lejárt váltón fölűntetett összeget.

Az ügyészség megindította a vizsgálatot és a közeljövőben megtörténik majd a tanúk kihallgatása, amikor is teljesen tisztázódni fog az ügy.

Új épületek után nem lehet adót követelni.

A legfelsőbb pénzügyi tanács erre vonatkozólag rendeletet ad ki.

Bucurestihől jelentik: A kormány legfelsőbb pénzügyi tanácsa elhatározta, hogy körrrendeletet ad ki, amelyben precizirozni fogja a Trancu-Iasi-féle építkezési rendeletet. A Trancu-Iasi-féle rendelet szerint új épületek után nem kell adót fizetni, mindamellett nagyon

sok visszaélés történt ezen a téren.

Ezeket a visszaéléseket akarja egyszerűsíteni a kiküszöbölni a kormány körrrendelete, tehát már előre is jelenthetjük, hogy semmiféle új épület után adót követelni nem lehet.

Ismét elhalasztották a főtárgyalást Manoilescu volt aradi rendőrigazgató ügyében.

(Arad, szeptember 25.) Szeptember hó 16-ra tűzte ki az aradi törvényszék Popescu—Alexandrescu-tanácsa Manoilescu volt aradi rendőrigazgató ügyét, aki ellen — mint ismeretes — az ügyészség hivatalos hatalommal való visszaélés és zsarolás miatt emelt vádat. A főtárgyalást akkor több tanu meg nem jelenése címén a bíróság

mára halasztotta el, amikor is beidézték a hiányzó tanukat.

Ma reggel a tanács előbb polgári pereket tárgyalta, majd 1 óra tájban, amidőn sor került volna a főtárgyalás folytatására, az elnök tudtára adta a várakozó tanuknak, hogy Manoilescu orvosi bizonyítványt teriesztett be, amelyben bejelenté, hogy nem vehet részt a tárgyaláson, így aztán az elnök kénytelen volt ismét elhalasztani a főtárgyalást és az újabb terminust október 15-ben állapította meg.

Tanszerek, füzetek, bőr, vászon isk.- és akatatóskák legújanyosabban
Kerpelnél.

„CENTRAL” mozgó Str. Russu Sirianu, volt Aulich L-ucca

Ma, esütörtökön d. u. 5, 7 és 9 órakor

Erotikon.

A szezon legnagyobb erotikus drámája.

Főszerepben:

ITA RINA, OLAF FJORD.

„ELIT” mozgó a városligetben

Rabszolgafeleség

Nagy társadalmi dráma.

Főszerepben:

Florence Vidor és Garry Cooper.

H I R E K.

Mamák a porondon.

— Képzelve: kimaradtam.
— Miből, drága, az istenért?
— Miből... micsoda kérdés?... Hát miből maradhatok ki mostanában egy intelligens, érettségizett állampolgárnő, amilyen én vagyok?... A szavazói listából.

— Hát igen, igen. Rövid volt a jelentkezési idő.
— Na de legyen egész nyugodt. Felebbeztem. És csak lássam meg a Lutait. Majd megmondom neki a véleményemet. Mert az aztán mégse járja...

... Meghallgattam, amit legközelebb kitűnő interimár-bizottságunk elnöke is meg fog hallani. Önagyságtól személyesen. Csak legyen füle hozzá. Mert én egy félóraig szereitem volna közbeszólni. De csak a szeretésnél maradtam. És megállapítottam, na de csak úgy magamban, hogy ime: elérkeztünk ide is. Elérkeztünk odáig, hogy most már feleségünk, barátaink, mamánk, nővéreink, tántink önagysága is beleszól a politikába. És megmondja a véleményét. Ma Lutajnak, holnap Marsieu dr.-nak és végül magának Maniunak. Szó sincs róla: még nem tartunk ott, ahol az angolok. Mert a splendid isolation országában a bakfisok rettenetes tömege nyomta le a kormányrud mellől az öreg konzervatívokat. Nálunk csak a komolyabb női elemek jutnak egyelőre szóhoz. Az érettebbek. A rendesebbek. Huszonegytől felfelé.

— Tessék csak elképzelni egy családot. Ahol a tata magyarpárti, a mama liberális, az egyik fiu fascista, a másik nemzeti-parasztpárti és a szende leányzó — szociáldemokrata. Milyen édes lehet ottan, amikor egy-egy kormánypottyanás jön, ami előfordul nálunk évente legalább egyszer. Hát még mikor befut az új rezsim és mondjuk: a mamáé az igazság?... Avagy mikor arról fog dönteni a familia teljes szavazati joggal, hogy mi lesz a városliget szépítésével, meg a Holtmaros lecsapolásával?... Micsoda perspektívák!... Micsoda jövő!

— Hát ez az — fejezte be az édes. — Na és mondja, nincs igazam?

Felriadtam.

— De... de...: hogyné, természetesen.

— Azért.

És ezzel megkopogtatta egy kicsit napernyőjével az aszfaltot. Gondoltam: itt a kellő pillanat és reszelintettem egyet torkomon.

— Öhöm, izé... és mit csinál délután? Tudnálillik...

— Nem érek rá, készülök egy előadásra, amit az Asszonyok Kulturkörében fogok tartani. A nőpolitikusról.

— Igen... és este?... Este, amikor...

— Nix este. Micsoda este? És mit írálál itt maga nekem?... Hallja... — na nézd csak, most veszem észre — csak nincsenek magának valamilyen terve? Tulhangulatos maga itt nekem.

— De... de volna. Esetleg.

— Na arról aztán tegyen le. Nem szégyenli magát. Most ilyesmire gondolni. Majd később. Ha vége lesz a nagy készülődésnek. Ha a Magyar Párt megegyezett a kormánypárttal. Ha megkaptam a szavazati jogot. Majd... a községi választások után.

Szólt. És ellebegett.

Fóthy Ernő.

Kell és Krausznál generációk vásárolnak, köztudomásu miért?

Revolverrel kényszerítette kitérésre az autót.

Gróf Hardegg Miksa egyetemi hallgató feltartóztatta az országuton Csehszlovákia kairói követét is. — Lelövésse fenyegette a pozsonyi betegbiztosító vezetőjét.

Galgóczyról jelentik: Tegnep este kellemetlen kalandban volt része Kulchának Ferenc doktornak, a pozsonyi munkásbiztosító vezetőjének, aki autóján Pozsonyból Galgóczon és Nyitrai keresztül Kistapolcsányba utazott. Körülbelül Nyitraujlak és Nyitralehotta között Kulchának dr. autója utolérte a P. IX 344 számú nagy hatüléses személyautót, a melyet, mint később kiderült, Hardegg Miksa gróf egyetemi hallgató vezetett, akinek édesatyja aranyosmaróti földbirtokos.

Kulchának dr. autója szabályos jelzést adott az előtte haladó autónak és elakarta kerülni azt. Sikerült is annak elébe vágni, de alig haladtak néhány száz métert, a széles országuton a huszesztendős Hardegg Miksa hatalmas gépjével utána hajtott az autónak és megakarta előzni. Midőn látta, hogy ez az igyekezete hiábavaló, előrántotta zsebéből browning revolverét, azt az autóban ülő Kulchánakra és a vele utazó Lenhardt Jaroslav mérnökre szegezte s egy kényszerítette őket arra, hogy maguk elé engedjék.

Kulchának dr.-nak sikerült az örült tempóban hajtó Hardegg Miksa autóját a nyitrai

— Stresemann Berlinben. Berlinből jelentik: Stresemann külügyminiszter visszaérkezett és átvette hivatalát.

Fő-uccán feltartóztatni, ahol azonnal rendőrt hívott, akinek jelentette a történeteket. A fiatal Hardeggot kiszállították autójából és a nyitrai rendőrségre vezették, ahol browningját és fegyverviselési engedélyét elvették tőle, azután elbocsátották. Hardegg Miksa négy nappal ezelőtt Fiala József nyitrai autóbustulajdonos Nyitra és Aranyosmarót között közlekedő utasokkal megtelt autóbustját szintén revolverrel kényszerítette megállásra, hogy az országuton annak elébe tudjon vágni.

Mintegy hat héttel ezelőtt Urban dr. kairói csehszlovák követ kis Tátra-autóján Galgóczról Pozsonyba tartott, amikor Hardegg Miksa az országuton utolérte és az ut egyik fordulójánál a követ autóját nekiszorította egy utszéli fának. Véletlennek köszönhető, hogy Urban követ autójának utasait nagyobb szerencsétlenség nem érte, de így is apróbb horzsolásokat szenvedtek.

Hardegg Miksa ellen életveszélyes fenyegetés címén feljelentést tettek a nyitrai ügyészségen, miután browningja meg volt töltve és lövésre készen annak biztosítéka is nyitva volt.

— Házasság. Horváth Ilonka (Arad), Raducanu Andrei agronom (Craiova) házasságot kötöttek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Eljegyzés. Kiss Rózsa (Arad) és Komjáthy Zsigmond fogorvos (Győr) jegyesek.

— Prágában tartják meg májusban a legközelebbi kisanant-konferenciát. Genfből jelentik: A kisanant-államok külügyminiszterei a népszövetségi tanácsülések befejezése után értekezletre ültek össze, amelyen elhatározták, hogy a legközelebbi kisanant-konferenciát a jövő év májusában Prágában tartják meg.

— Rálöttek egy székudvari gazdára. A székudvari csendőrség ma megdöbbenő mérnyeletről tett jelentést az aradi ügyészségnek. Tegnep éjjel ugyanis a hazafelé igyekvő Muresan Péter 23 éves székudvari gazdálkodóra egyszerre csak rálöttek és a golyó a ballábát érte, amelyen igen súlyos sebet eített, úgy, hogy állapota komoly. A csendőrség megindította a vizsgálatot.

— Letartóztatták magzatelhajtásért egy cselédet. Az aradi rendőrség tegnep letartóztatta Budisteanu Katalin aradi cselédeányt, aki ellen az a vád igazolódott be, hogy magzatát elhajtotta. A rendőrség kihallgatta a cselédeányt, aki beismerte tettét. Utána átkísérték az ügyészségre, ahonnan a vizsgálóbíró-ságra került át és itt Herb vizsgálóbíró elrendelte letartóztatását.

— Pénteken indul utnak Aradról az erdélyiek római zarándoklata. Pénteken reggel 6 óra 10 perckor indul utnak Budapest felé az erdélyiek római zarándoklata, amelyet gróf Majláth Gusztáv Károly gyulafehérvári püspök vezet. A zarándoklat, amelyen számos aradi is vesz részt szombaton este ér Velenchébe, innen Páduába mennek és hétfőn este Loretohan lesznek. A zarándokok Assisi érintésével október 2-án délután érkeznek Rómába, Innen Monte Cassino, Nápoly, majd Pompeibe vezet az ut. Firenze érintésével jönnek haza a zarándokok, akik október 14-én, hétfőn érkeznek vissza Aradra.

— Dovgalewsky tanácskozásai Londonban. Londonból jelentik: Dovgalewsky ma újabb tanácskozásokat folytatott Hendersonnal. A tanácskozásokról semmi hivatalos jelentést nem adtak ki, csak annyit lehetett megtudni, hogy újabb tanácskozásokra ülnek össze.

E héten

Vászon maradékok

kerülnek eladásra

RUTTKAY & BOTYE cégnél.

Speciális vászonáru üzlet

Arad, megyeházzal szemben.

— Holnapra halasztották az interimár-bizottság ülését. Ma délre hívták össze a város interimár-bizottságának ülését. Miután több parlamenti képviselő Bucurestiben tartózkodik, az ülést nem tartották meg. Valószínűleg holnap délután ül össze a bizottság, amelynek számos fontos városi kérdést kell elintéznie.

— Kommunista összeesküvés Bulgáriában. Szófiából jelentik: Filippopoliszban nagyszabású kommunista összeesküvést lepleztek le. A kommunisták röpiratokban hívták fel a munkásságot, hogy a forradalom évfordulója alkalmával csinalják meg a bolgár szovjetkörtársaságot.

— A németperegi templom 50 éves jubileuma. A németperegi kirvált az idén október 15-én tartják meg. Az idei németperegi bucsu jelentősége messze felülemelkedik az eddigieken, mert ezen a napon ünneplik meg az ottani katolikus templom fennállásának 50 éves jubileumát. A templomot ez alkalomból restaurálták s azt Pacha Ágoston temesvári püspök fogja ujjonnan felszentelni.

— Folynak a tanukihallgatások Reichenberg ügyében. A visszaélésekkel vádolt és letartóztatásban lévő Reichenberg Dezső főmérnök, volt aradi fűtőházi főnök ügyében a tanukihallgatások egyre folynak. Mára Herb vizsgálóbíróhoz tizennyolc tanut idéztek meg, akik közül délelőtt nyolcat hallgattak ki. Délután pedig a többiekre került a sor. A tanuk részben mellette, részben ellene vallottak.

JOHN GILBERT

— Pechát nyugdíjazták a csehek. Prágából jelentik: Pecha Vincét, a magyar bíróság által kémkedés miatt öt évre elítélt vasutast, a cseh vasutagazgatóság ideiglenesen nyugdíjazta.

GRETA GARBO

— Időprognózis. Néhány napig túnyomóan derült, száraz és éjjel hűvös idő várható.

— Elena anyahercegnő erdélyi körútja. Déváról jelentik: Elena anyahercegnő erdélyi körútja során, tegnep Dévára érkezett, ahol a vasuti állomáson a katonai és polgári hatóságok élén Camponeriu prefektus fogadta. A hercegnő kíséretével együtt autón Vajdahunyadra utazott, ahol megtekintette a várat, azután ma délelőtt Abrudbányát és környékét látogatta meg.

Legkiválóbb uriszabóság
Angol szövet nagyraktár

SAMSON I. ARAD,
Neuman-palota

Oszki különlegességek
beérkeztek.

„VÉGZET”

— **Tűz Kisjenőn.** Könnyen katasztrófálissá válható tűz keletkezett tegnap délután Kisjenőn, ahol meggyulladt Popa János gazdálkodó házának udvarán egy szalmakazal, amely közvetlenül a ház tövébe volt rakva. A kazal pillanatok alatt lobogva égett és a tüzet nagyban élesztette a dühöngő szél is. Mire a tűzoltók megérkeztek, már lángot fogott a lakóház tetőzete is. A kisjenői tűzoltók azonban, akiknek az erdőhegyiek is segítségükre jöttek, csakhamar urrá lettek a pusztító elemen és eloltották a tüzet. A tűz keletkezésének oka eddig ismeretlen.

— **Visszáléseket fedeztek fel a tulceai városházán.** Bucurestiből jelentik: A tulceai városházán nagyszabású visszáléseket fedeztek fel, amelyet még a régi liberális tanács uralma alatt követtek el. A vizsgálat során súlyos gyanúk merültek fel egy építésmérnök és egy vállalkozó ellen, akiket az ügyvétség letartóztatott. További letartóztatások várhatók.

— **Kigyulladt Pesten egy villamos.** Budapestről jelentik: Ma este a Teréz-köruton egy 73-as villamos kigyulladt. Az utasok kiugrártak, nagy pánik támadt, szerencsére azonban senkinek sem történt baja.

— **Liga a szerelmi bánat ellen.** Régen érezhető hiány kiköszöbölésére a napokban Londonban egy új társaság alakult: „Liga a szerelmi bánat ellen”. Az új társaság elhatározta, hogy fellép a sors ellen, ha a sors valamelyik tagjának valamilyen bánatot okoz. Ha például valakit elhagy a szeretője, akár nőről akár férfiről van szó, akkor a liga azt a feladatot tűzi ki magának, hogy még egy személyt keressen, akit ugyanaz a bánat ért és hogy a két busuló embert, ha szükséges, kölcsönös vigaszra egymással közelebb hozza. Ha az egyik tag pénztárcájában csekély vízállás van, akkor a ligánál segítséget talál hitelezői ellen folytatott harcában, sőt az is lehet, hogy a liga szavattal adósságaiért mindaddig, amíg gazdasági helyzete javul.

— **Aradi katonafiúk üdvözlötte Szebenből.** A Szebenben katonáskodó aradi fiúk közül néhányan, akik jelenleg az ottani katonakórházban vannak, ezúton üdvözlöttek aradi ismerőseiket: Kürt László, Weiszberger Sándor, Weisz Misi, Kapitány János, Krausz Andor, Glück Imre, Klein László, Stein Zoltán.

— **Epekő-, vesekő- és hólyagkőbetegek,** valamint azok, akik húgysavas sók tulszaporodásában és köszvényben szenvednek, a természetes „Ferenc József” keserűvíz használata mellett állapotuk enyhülését érhetik el. Az orvosi gyakorlat számos kiváló férfira hosszú megfigyelés alapján megállapította, hogy a Ferenc József víz biztos és rendkívül kellemesen ható hashajtó és ezért sérvbajoknál és prosztatabetegségeknél is ajánlják. — A Ferenc József keserűvíz gyógyszerárakban, drogeriákban és fűszerüzletekben kapható.

— **Nagyszabású szüreti mulatságot és hangversenyt egybekötött táncestélyt** rendeznek az aradi nyomdászok október 6-án, vasárnap délután 3 órai kezdettel saját színházukban: a Gutenberg Otthonban (volt Akác-ucca.) Ez alkalommal fog bemutatkozni a közönségnek a most alakult Gutenberg-műkedvelő csoport.

INGYEN KAPJA

• hó végéig
AZ **ARADI KÖZLÖNY-T,**
ha ma megrendel.
Az előfizetést csak 1929.
október 1-től számítjuk.

Korlátlan mennyiségben lehet külföldi valutát kivinni.

Bucurestiből jelentik: A pénzügyminiszter minden formalitás nélkül bármilyen mennyiségű térium rendeletet adott ki, amely szerint min. külföldi valuta kivihető az országból.

Egy budapesti orvos botrányos erőszakoskodása 50 fiatal leánnyal szemben

Dr. Bársony, aki csak érintetlen leányokat alkalmaz rendelésében. — Erőszakos vizsgálata a rendelésben. — Elítélték az erőszakos urológust.

Budapestről jelentik: Budapest társadalmát feltűnést keltő botrány tartja izgalomban. A mai lapokban dr. Bársony Miklós urológus hirdetését tett közzé, amelyben felhívja a fiatal leányokat, hogy jelentkezzenek rendelésében, ahol jövedelmező foglalkozást találnak. Ma délelőtt 10 órakor mintegy ötven 16—19 éves fiatal leány várakozott a rendelő előtt. A leányok egyenként mentek be az orvoshoz és amikor kijöttek,

felháborodottan tárgyalták az orvosnak velük szemben tanúsított eljárását. Az egyik leánycsoport feljelentést tett dr. Bársony ellen a rendőrkapitányságon szemérem elleni kihágás miatt. Elmondották, hogy az orvosnak be kellett bizonyítaniok ártatlanságukat.

mert kijelentette, hogy csak abban az esetben

— **Nagy kitüntetés érte Lippafüred igazgatóságát,** a napokban kapta meg a kabinetirodából az általános közkezdveltségnek örvendő ásványvizre a királyi udvari szállítói címet.

— **Miriam, Makzór választék Kerpelnél.**

— **Dr. Prohászkané iparművészeti és kézimunka tanfolyama,** volt Csiky Gergely-ucca 11. sz. alatt.

— **H. Sziklay Gizl Str. Cercetasilor (Szt. Pál-ucca)** tánciskolájában október hó 2-án új tánckolon kezdődik.

Török vezetéknevek kerestetnek...

Eltűnik az Ahmed, Mehmed, Mahmud, Mohamed, — de mi jön majd helyükük?

(Sztambul, szept. 24) Az új Törökország reformja fokról-fokra kiépül. Megváltozott, európaivá lett a ruhaviselet, diadalmaskodott a nőemancipáció, behozták a latin abécét és most a reformok további során egy régi hézagot akar betölteni Musztafa Kemál pasa, amikor kötelezően elrendeli az új török csaiádnevek fölvetését.

Törökországban, épp úgy, mint a görög világban, ma is az apa nevével jelölik meg a fiút. A legtöbb névnek közvetlenül kapcsolata van a teológiai fogalmakkal, akad sok név, amely a zsidó nevekkel mutat rokonságot. Az ismertebb nevek közül

A Mehmed, Ahmed, Mahmud, Mohamed mind visszavezethetők a „Hamd” gyökérre, ami voltaképpen azt jelenti: „Dicsértessék Ő!” Az Abdullah jelentése: „Allah szolgája”, Abeddin fordítása pedig szóról-szóra ez: „A hit szolgája”.

Ez a régi, idejétmúlt rendszer természetesen nem állja meg a helyét egy modern jogállamban; elgondolható, hogy a személyazonosság bebizonyítása, a különféle peresügyek tárgyalása a bíróság előtt, a sok azonos név mellett, mennyi kellemetlen félreértésre adott alkalmat. A török belügyminiszterium most dolgozott ki egy törvénytervezetet, amely rövidesen a nemzetgyűlés elé kerül.

A törvény értelmében minden török családnak fejenek külön vezetéknevet kell felvennie.

A törvény ezt kötelezően kimondja, de a rendelkezés végrehajtása meg lehetőségekbe ütközik. A töröknek tudvalevően nincs olyan nagy filológiai találatkonysága, mint amilyen nagy a képzelőtehetsége a meseköltésben. Elég utalni arra, hogy földrajzi neveik is nagyon kevés változatosságot mutatnak. Könnyű volna török vezetékneveket találni, ha a csaiádíkok különböző helységek nevévének föl. De egy napos úró ut Anatóliában meggyőzheti az utast arról, hogy gyors egymásutánban, majdnem mindig ugyanazokkal a nevekkal találkozunk. Sorról-sorra váltogatják egyházt az ilyen nevek: Jenikő (Ufalu), Eszkihisszár (Óvár), Domuszdere (Disznóvölgy), Karadag (Feketevölgy), de ezzel majdnem ki

alkalmazhatja őket, ha még éretnak, de kötelezi alkalmazottjait, hogy vendégeinek udvarlását semmi esetre se utasítsák vissza.

A leányok szerint az orvos erőszakkal levette bluzukat, azzal az ürüggyel, hogy megvizsgálja mellbőségüket.

Dr. Bársonyt azonnal felidéztek a rendőrkapitányságra, aki azzal védekezett, hogy valóban ártatlan leányt akart alkalmazni, mert úgy tapasztalta, hogy a nem tisztességes leányok megbízhatatlanok. De tagadja azt, hogy a leányokkal erőszakoskodott volna. A rendőrségnél megeskették a leányokat és vallomásuk alapján dr. Bársonyt 15 napi elzárásra és 80 pengő pénzbírságra ítélték. Az orvos az ítélet ellen felebbezett.

is merül az egyes helységek, majorságok, puszták névsora. Mindezek után csak egy marad hátra, az, hogy a törökség is kölcsönkérje a nyugati népek kalendáriumát, amelyben azután bőven válogathat a különféle, színesel-színesebb nevekben.

Milyen a divatos női kalap?

A divat világában arról beszélnek, hogy a női kalap formája lényegesen meg fog változni. A homlokról hátra huzva, az új kalap mélyen lenyul a nyakra és a meghosszabbított karima ujszerű bájit kölcsönöz kinézésének. Az új divatkalap még mindig kicsi, elől laposan felhajtott, avagy teljesen levágott karima dominálja azt. Számtalan variációban hozzák forgalomba, de alapötönusa mégis mindegyiknél egyformán felsmerhető. Röviden úgy lehet az új divatkalapot jellemezni, hogy az a homlok szabadon hagyására törekszik, mélyen ráhuzható a nyakra és főleg mindkét oldalán szélesbedik ki. Ezt a formát veszik fel a legújabb, bársonyhól készített egészen puha kalapok is. Minden valószínűség szerint a divat e kreációjából fog kikérülni az esti kalap, amely különösen alkalmas lesz a nagyszerű estélyi toalettek kiegészítésére. Az egészen puha, sűrűn drappirozott formájú bársonykalap végleges győzelmet fog aratni, miután kemény alakban nem tudott népszerűséget kelleni. Ilyen előzmények után feltételezhetjük, hogy a szezon legfelkapottabb divatanyagja a bársony lesz. Emellett azonban a nemez marad a felszínen, amelynek a gyárosok szintén új formát fognak adni. Van egészen hosszuszőrű, a mufflonnak nevezett nemez, ezenkívül a fénylő, selymeszerű népszerű soleil. Van még yelournemez és cilindér, amely a bársonyon és a nemezzen kívül a legnépszerűbb. A préselt nemez és a double face szintén nagyon csinos és változatos elkészítésre alkalmas.

Gyakran kétféle anyagból is készítenek kalapokat. Így például találhatunk felhajtott karimájú nemezkalapot, hasonló színű, de sötétebb bársonnyal bevonva, gyakran peluche- és bársonyanyagot kötnek össze. Különösen ujszerűek és nagyszerű hatásuk a prém-applikációk. Elsősorban bárányprem, legyezőszerű formában, hátrafelé hajló, könnyen formálható, széles karimával, másrészt mufflon vagy peluche kerül használathat. Rendkívül bájos az igen kicsi kalap feketepettyes fehér borjuprémmel bevonva, úgyhogy a fekete nemez csak díszítésre szolgál.

Nagyon gyakori díszítés a chenille. Azonkívül a chenille szövet különböző kombinációban, valamint a chenillefonalak himzéssel. A tokot szépen fénylő chenillefonalakkal himezik, amelyek strucc-tollakra emlékeztetnek és amellet igen jó hatást keltenek. A divatvilág színe főleg a fekete és a barnaszín. Főleg a legsötétebb csokoládébarna és a különböző cacao színek népszerűek. Emellett azonban természetesen mindentéle ruhaszín is helyet foglal az új divatkalapok között, így a szürke, a piros és a kék is. A lilát már kevésbé lehet látni.

Botrányos jelenetek egy berlini bank előtt.

A betevők megtámadták a fizetésképtelen bank pénztárosát és elvették a pénztárcáját, a melynek tartalmát felosztották maguk között.

Berlinből jelentik: A német fővárosban új-hól összeomlott egy pénzüintézet. Ezuttal egy jelentéktelenebb kisbank bukásáról van szó, ahol a betétek összege nem haladja meg a harmincezer márkát.

Hétfőn reggel a Berliner Spar- und Kreditverein helyiségeiben megjelent az egyik betevő és betétjét akarta felvenni. A bank helyiségeiben ekkor csak a pénztáros tartózkodott, aki kijelentette, hogy a betétet nem tudja kifizetni, mert a kasszában nincsen pénz.

A déli órákban már elterjedt a hír, hogy

a Spar- und Kreditverein beszüntette a fizetéseket. A betevők megtámadták a bankot, megtámadták a pénztárosát és elvették tőle a pénztárcáját, amelyben mindössze nyolcvan márkát találtak. Az ügyfelek ezt az összeget felosztották maguk között. A környékeliek telefonon kaptak jelentést a rendőrségnek a botrányról. Pár perc múlva erős rendőri készültség érkezett a bank elé és a mintegy tizenöt embert csoportot felosztotta. A bank ellen még a mai nap folyamán csődöt kértek.

Villanyossággal életre keltik a megfulladt embereket?

Egy tudományos alapon halottá nyilvánított csecsemőbe megint életet öntött egy angol professzor.

(London, szept. 25.) Orvosi körökben nagy feltűnést keltenek dr. Gould sidney-i orvos kísérletei. A kísérletek, amelyeket Lumsden Tamás tanár tetszhalottakkal hajtott végre, a londoni Lister-intézet egyik osztályvezetőjének előadása után jutottak nyilvánosságra. Mivel az ügyet a napisajtó is élénken kommentálta, Lumsden dr. most Gould orvos kísérleteit a „Lancet” című orvosi folyóiratban kritikai becslés alá veszi. Gould dr. kísérleteiről a következőket közli: Gould dr., aki neves szivspeciálista, az irányban folytatott kísérleteket, hogy

vizbefúrt illetve megfulladt személyeket villamosság segítségével ismét életre keltsen.

Módszere abban állott, hogy egy vékony tűt, amelyen keresztül villamos áram futott, tíz másodpercig a tetszhalott szívébe szúrt.

Dr. Gould első kísérletét csecsemőn hajtotta végre, aki súlyos ágytakaró alatt megfulladt.

A szokásos élesztési kísérletek nem vezettek eredményre és a szívműködés már teljesen megszűnt, úgy hogy

a csecsemő a tudomány megállapítása szerint már halott volt.

Dr. Gouldnak sikerült a villamosáram segítségével megmenteni. Második kísérletét az orvos 17 éves fiatalemberen hajtotta végre, aki fűtés közben görcsöt kapott és a vízbe fullt. Ez esetben is már megszűnt a szívműködés. Az élesztési kísérletek minden eredmény nélkül maradtak, míg Gould dr.-nak fáradság nélkül sikerült a fiatalembert ismét életre kelteni.

A harmadik sikeres kísérlet 34 éves asszonyt mentett meg, aki öngyilkos szándékkal ugrott a vízbe. Az asszony elmerült a vízben és csak husz perc után sikerült a vízből kifogni. Az asszonyon az élet legesékélyebb jele sem volt észlelhető.

Idáig tart dr. Gould jelentése. Lumsden Tamás tanár éles kritika tárgyává teszi a Gould-féle módszert és meglehetősen szkeptikus magatartást foglal el azzal szemben. „En és 2 asszisztensem — írja — e problémával már hat esztendő óta foglalkozunk. Számos kísérletet hajtottunk végre macskákon és ismét-

ten sikerült is nekünk a kísérleti állatok szívműködését, amely már-már egy óra óta szünetelt, a jólismert és már régóta alkalmazásban lévő módszerekkel megindítani. Így

elsősorban adrenalin-injekciókat alkalmaztunk és oxigént vezettünk az állatok ütőereibe.

E kísérleteknek, ha sikerültek is, mégis volt egy nagy hátrányuk: ha a szívműködés már tíz perc óta szünetelt, akkor a kísérleti állatokat 24-48 óránál tovább nem lehetett életben tartani. Eddigi tapasztalataim azt mutatják, hogy

hasonló esetekben nem sikerül az agyvérző működését ismét teljesen helyreállítani.

Azt hiszem, kizártnak kell tekinteni, hogy a megfulladt ember normális életfunkcióit ismét helyre állíthatjuk, ha a vérkeringés több perc óta szünetel. Ha a szívműködés már 15 perc óta szünetel, nézetem szerint minden élesztési kísérlet hiábavaló. Dr. Gould kísérletei ennek ellenére is érdekesek. Gyakorlati értéküket azonban még felül kellene vizsgálni.”

Elrendelték az összes elítélt kommunisták szabadlábrahelyezését

Az amnesztia a legfelsőbb bírói fórum szerint az összes elítélt kommunistákra vonatkozik. — A katonai szolgálatot teljesítő kommunisták helyzetén nem lehet változtatni.

Bucurestiből jelentik: A semmitőszék felelősségi tanácsa, mint legfelsőbb fórum, tegnap foglalkozott az összes elítélt kommunisták kegyelmi ügyével. A tanács mindelelőtt megállapította, hogy joga van, mint legfelsőbb bírói fórumnak a katonai hatóságok által elítélt polgári egyének kegyelmi ügyével foglalkozni. Ennek alapján kimondta, hogy az amnesztia-rendelet

az összes elítélt kommunistákra vonatkozik, akiknek azonnali szabadlábrahelyezését rendelte el.

Ami a katonai szolgálatot teljesítő kommunisták helyzetét illeti, ezen változtatni nem lehet, mert katonák nem élhetnek felelősségi joggal a semmitőszékhez a katonai bíróságok határozata, illetve ítélete ellen.

Tűz egy aradi gépraktárban.

(Arad, szeptember 25.) Ma éjszaka két óra után a Strada Mircea Stanescu (Nádoruccán) posztoló rendőr észrevette, hogy a 9. számú házban lévő Schenk Rudolf-féle gazdasági gépek felszerelési üzletből hatalmas füstgomolyag száll fel. Azonnal értesítette a tűzoltóságot, amely teljes felszereléssel néhány perc alatt megjelent a helyszínen. A rendőrség részéről Iancu Traian rendőrségi igazgató és Giurgiu Romulus prefekturái igazgató jelentek meg a tüznél, amely, mikor felnyitották a helyiség ajtajait, teljes erővel tört ki.

A tűzoltóság munkája csupán arra szorított, hogy a nagy szélben megakadályozza a tűz továbbterjedését. A gépraktár alatt van elhelyezve a Mautner-cég aradi magraktára, amelynek több százezer lej értékű készletét szintén veszély fenyegette. Veszélyesen forogtak a szomszédos házak is, mert az épületből hatalmas lángnyelvek csaptak föl. A tűzoltóság teljes erőfeszítéssel és önfeláldozással dolgozott és csak reggel hat órára sikerült a tüzet lokalizálni. Az épület tetőzete teljesen leégett, a gépraktár berendezése is elpusztult és a nagy hősségben megmaradt raktárban elhelyezett gépek is. Az égő raktárra zúdított hatalmas vízmennyiség óriási károkat okozott a Mautner-féle raktárban is.

A tűz által okozott kárt még nem sikerült

Körösladányi „esetei”

Bűnügyi nyomozás hipnotikus uton. — A három arab. — Az anya feltalálja fogoly fiát.

(Arad, szeptember 25.) Körösladányi György hipnotizőr, aki szombaton előadást tart a Kulturpalotában, ma aradra érkezett és eddigi érdekes eseteiről az alábbiakat mondotta el:

— A jugoszlávai Negotinban egy előadáson arra kértek, hogy kíséreljem meg felkutatni egy nemrég eltűnt tanító hollétét. Különösen a tanító apósa kívánta ezt. Elaltattam egy médiumot, aki transzban fantasztikus történetet adott elő. Elmondotta, hogy a tanítót apósa megölte és a Timokba dobta. Megmondta a médium azt is, hogy a Timokban hol található. Nem nagyon hittünk az elmondottakban, de másnap mégis kimentünk a Timokhoz és a jelzett helyen megtaláltuk az eltűnt tanító holttestét. Kiderült, hogy tényleg apósa ölte meg, mert rosszul bánt leányával.

— Sok esetben segitettem a rendőrségnek nyomozni. Öt héttel ezelőtt selyemtolvajokat fogtam el Brassóban. Egy médiumot altattam el, aki elmondotta, hogy a feljelentő kereskedőhöz három arab ment be, vásároltak egy fél méter selymet és közben két véget elloptak. Azt is megmondta a médium, hogy az arabok az állomáson vannak és el akarnak utazni. Azonnal kihajtottunk az állomásra és a rendőrségnek sikerült letartóztatni a három arabot, akinél megtalálták a selymet.

— Beteggyógyítással is foglalkozom — mondotta még Körösladányi. — Törökországban meggyógyítottam egy idegsokkban szenvedőt. Öt évvel ezelőtt pedig visszaszereztem egy anyának hősi halottnak hitt fiát. Elaltattam az anyát és ő transzban megtudta, hogy fia él és meglátta címét. Írt neki és a halottnak hitt fiu megszólalt, majd hazajött.

— Aradon is ilyen távolbalátási mutatványokkal fogom főleg szórakoztatni a közönséget — fejezte be Körösladányi. — Ezek nagyon érdekesek és tanulságosak is.

Az Aradi Közlöny apróhirdetéseinek gyűjtőhelyei

A hirdető közönség kényelmére Aradon az alábbi helyeken gyűjtőhelyet létesítettünk, ahol ugyancsak az apróhirdetések naponta d. u. 5 óráig adhatók fel.

Dohánytőzsde volt Kossuth-u. 4 szám,

Dohánytőzsde volt Deák Ferenc-u. 15. (Oppenheimer-ház.)

Karácsonyi-trafik volt Weitzer János-ucca.

Juhász Gábor fűszerüzlete v. Orczy- és Dezső-ucca sarok.

Dohánytőzsde, Zsidótemplom-épület.

Akinek tehát az Acsev.-palotában levő kiadóhivatalunk nem esik utjába, apróhirdetéseit gyűjtőhelyeinken eredeti áron adja fel, mely lapunk másnap számában feltétlenül meg fog jelenni.

Örültet szimulált a Tábla előtt

Budapestről jelentik: A budapesti tábla ma két megrögzött betörő felett ítélkezett. Dömötör Béla és Kovács János néhány hónappal ezelőtt betörték egy rákospalotai villába, azonban tettenérték őket. Az egyik rendőr le akarta tartóztatni a betörőket, mire Dömötör lelötte a rendőrt, aki sérüléseibe belahalt. Letartóztatása után Dömötör elmebaj szimulált, azonban az orvosok csakhamar észlelték és a pestvidéki törvényszék a rovtomultu betörőt életfogytiglani fegyházra, míg társát három évi súlyos börtönlázra ítélte. Felelősségi folytán az ügy ma a táblához került. A tárgyaláson Dömötör ismét az örültet adta, nem válaszolt a hozzáintézett kérdésekre, zavarosan beszélt, majd azt kiáltotta:

— Lőjjetek agyon és akkor felszabadul a világ.

Az orvosi szakvélemények alapján a tábla helyben hagyta a törvényszék ítéletét. Az ítélet kihirdetésekor Dömötör dühöngeni kezdett, úgyhogy csak nehezen tudták megfékezni.

Flóktelep: TIMISOARA, Őszi és téli felöltő és ruhaujdonságok megérkeztek
 Bulevardul Berthelot 23.
 Crep de chin ruhák ... 1200 Lejtől
 Foulárd ruhák ... 1400 Lejtől
 Parisiette ruhák ... 800 Lejtől
 Grisette ruhák ... 600 Lejtől

PLESZ GYULA céghez Arad
 Központi női ruhanagyáruháza, a színház hátsó bejáratával szemben

Flóktelep! CLUJ
 Cal. Reg. Ferdinand 25
 Őszi divatfelöltők ... 900 Lejtől
 Téli kabátok ... 1000 Lejtől
 Szőrmés divatkabátok ... 1500 Lejtől
 Szőrmebundák ... 5000 Lejtől

Kérem a címre figyelni!

Kérnem utólréhatatlan versenyárlalmról saját érdekében vételkényeszer nélkül meggyőződni. Cégem az Aradi Kereskedők Részletbiztosítási Társaságának tagja, minden könyvtulajdonos készpénzárban lesz kiadóval

Kérem a címre figyelni!

5 lámpás rádió
 kiválóan hangoró, hangtiszta, selectiv modern készülék, komplett felszerelés, accumulatorral.
olcsón eladó.
 Földes, Str. Buteanu 3. (Bem-uca 4. u. 1-1/3-ig.)

Irodaberendezések,
 amerikai íróasztalok, uri szoba és egy automobil 5092
árverésen eladottnak
 szeptember hó 30-án, d. u. 3 órákor
 Bulevardul Regele Ferdinand 22.
 szám alatt, földszint, kapu alatt.

Ha Budapesten lesz dolga, ne mulassza el

megtekinteni a magyar fővárosnak egyik legjelentősebb kultur látványosságát a

„Solymosi Képszalon”-t

IV., Kossuth Lajos-ucca 13.,

ahol több mint 800 eredet olajfestményből és mintegy 2000 darab művészi rézkarcból válogathatja ki, az izlésének megfelelő képeket.

APRÓ HIRDETÉSEK.

AZ APRÓHIRDETÉSEK DIJÁT SZAVAK SZERINT SZÁMITJUK. Minden szó hétköznap 4. vasárnap 8 Lej. vastagabb betűvel 8, illetve 10 Lej. A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 40. vasárnap 50 Lej. A vastagabb betűvel kívánt szavak aláhuzandók. Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amely eredeti alakjában nem közölhető megváltoztassa. Csak válaszbélveggel ellátott kérdézősködékre válaszolunk. Ajánlatok feligés levelek továbbítására megfelelő postabélyeg csatolását kérjük. A kiadóhivatal telefon száma 151. A hirdetésekre vonatkozó felvilágosítást a kiadóhivatal adja meg.

▲ ▲ HIRDETÉSEKET DÉLUTÁN 5 ÓRÁIG VESZÜNK FEL ▲ ▲

HÁZASSÁG.

FÉRJHEZMENNE fiatal, csinos földbírtokos leány háromszáz holdas gazdasággal. Ismerkedést létesít: Sebestyén Imre Irodája Budapest, Király-ucca 31. 5054

ALKALMAZÁS.

JÓZANÉLETŰ idősebb péksegéd, ki munkában teljesen járatos, felvétetik. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 5097

VOLT önálló kereskedő raktárnoki, felülvizelő vagy más hasonló állást keres kaucióval. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5100

TANULÓLEÁNY fizetéssel azonnalra felvétetik Sándor Ferenc könyvkereskedésében. 91

Hosszu irodai gyakorlattal rendelkező

gyors és gépiró, levelező, könyvelő, önálló munkaerő,

megfelelő állást keres.

Szíves megkeresést „Komoly munkaerő” jellegre az Aradi Közlöny kiadójába kér. 5096

LAKÁS.

VÁROSHÁZZAL szemben szép uccal szoba, fürdőszoba használattal, 1 esetleg 2 személynek azonnal kiadó. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 4875

KÜLÖNBEJÁRATU uccal butorozott szoba fürdőszoba használattal kiadó, volt Knézich Károly-ucca 16. 5102

VÉTEL ÉS ELADÁS.

ELADÓK kitűnő állapotban levő 4x3 keleti figurális Tebris perzsa szörveg, intarziás antik empir szalon könyvszekrény, komódok, varrósasztalok, órák, bűrgarnitúra, Biedermayer szalonok, réz-égy, ebédlő, szalon berendezések, kredencék, asztalok, fotelok, zoblein-képek, festmények, tükrök, perzsabunda, antik sálak, szőnyegek, bőröndök, díszlámpák, stb. Salgóné bizományi üzlete, Str. Horia 1. Neuman-palota. 1000

ELSŐRENDŰ női templomülés kiadó. — Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 5103

FÜSZER, rövidáru textil berendezést keresek megvételre. Cimeket az Aradi Közlöny kiadójába kérek. 5065

EGY hármás budapesti tizmentes Wertheim-kassza eladó. Str. I. Bratianu 14., első emelet, 5 ajtó. 5090

MEGBIZÓIM RÉSZÉRE KERESSEK Biedermayer ebédlőkredencet, régi olasz és holland festményeket fára vagy vászonra festve, régi brokát misemondóruhákat, signált elefáncsont miniatűröket, márkás porcellánokat, antik poharakat, zenélő órákat, szőnyeget, antik szalonokat, stb. Salgóné bizományi üzlete, Str. Horia 1. Neuman-palota. 1000

NŐI imaszék I. emelet, I-ső sor sarok bérbeadó. Cím az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 5053

Mielőtt női, férfi vagy gyermek harisnyát, szvettert **BOGYÓ A.** pullover, kötött kabátot, sál-em vagy véna reform nadrágot, sálát, nyakkendőt vásárol, kérem meggyőződni meglepő olcsó árlalmról! ARAD, Str. Eminescu 13.

ŐSZI RUHÁT LEGSZEBBEN FEST, TISZTÍT

Alex. **KNAPP** Sándor
 v. Weitzer-ucca 11. v. Magyar-ucca 10.

BUTOROT

vásároljon a termelőktől! Az aradi LOCALITA lerakat, mi tagokkal kérésztelve, ajánlja olcsó BUTORAIT egyszerű és a legmodernebb kivitelben. STR. HORIA (volt SZÉCHENYI és FERDINAND-UCCA) sarok. 3336

HUNGARIA
Nagyszálloda
 BUDAPEST,
 a Dunaparton. Előkelő otthon! Polgári árak!
 Táviratcím: „HUNGARIOTEL”.

Saját gyártmányu takaréktűzhelyek!

Cserépkályhák és tűzhelyek szakszerű javítása, tisztítása és átrakása.
PUCHER-cserépkályha lerakat ARAD, volt Szabadság-tér 3.
 Tulajnos: PANKER VIKTOR.

FICK fest, FICK tisztít, FICK mos.

Főtelep: Str. Baritju (volt Rákóczi-u.) 14.
 Gyűjtőhelyek: ARAD: volt Boros Beni-tér 35. szám.

MACULATURA PAPIR 5 kgros csomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadóhivatalában. 500

Prés-almát

vagontételekben
vásárolunk.
 Ajánlatok:
GOLDSCHMIEDT BANK-R.-T. Arad
 címre küldendők.

INGATLAN.

ELADÓ EGY TELJESEN ÚJ ADOMENTES LAKÓHÁZ. 5091
 gyermekkorház közelében, két egyszobás mellékhelyiségekkel álló lakással, vízvezetékekkel, kedvező fizetési feltételek mellett, valamint egy régebbi lakóház 2 kétszobás lakással. Bővebbet: Str. Ghiba Birta No. 40. Ugyanott gyermektelen házaspár házmesternek felvétetik.

OKTATÁS.

TANÁRNŐ havi 500 lejért alapos francia és zongora oktatást ad házaknál. Cimeket az Aradi Közlöny kiadójába kér. 5089

MAGÁNTANULÓK bel- és külföldi vizsgákra felolosság mellett előkészülhetnek. Steiner tanár intézetében, Str. Popa J. Rusu 3. 5099

Szántó László

a városi színház karmestere
ZONGO RAÓRÁKAT A D.
 Értekezhetni lehet Bulv. Carol 70., I. em. vagy a városi színháznál.

ÜZLETEK.

500.000 lejjel társulnék

oly vállalathoz, hol befektetésemet biztosítva látom.
 Részletes ajánlatokat kérek „Kellemes társ” jellegre Rudolf Mossehoz Arad 37

Diana-fürdő

ujjonnan berendezve, egész nap nyitva.
Leszállított fürdőárak

Hirdessen az Aradi Közlönyben!

Séga, volt Koszoru-ucca, a Ter-till- és Neuman-gyár közelében, 102. számú urilakásos ház, oca 4 0 □-él telekkel, október elsejétől kiadó vagy eladó. — Ugyanabból a telekből esetleg 250 □-él eladó.
 Ertekezni: 4997

Calca Saguna 99. sz.
 volt Varjassy Lajos-ucca

Publicaune.
 Se aduce la cuostintă celor interesați că culesul viilor (surechiu) in comuna Siria (Világos) va fi in 14. octombrie la 1929. se asteptă un surechi indeslulator.
 Siria, la 25. sept. 1929.
 Cu stima: 5088
Buda Mitru, presedinte promotorial.